

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA
CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 2'50

La huelga de Reus es el fet més culminant de la setmana. Nascuda ja fa alguns dies per diferències sobre tarifes y horas de treball de alguns oficis, y agravada desseguida per certa imbecil resistència que varen mostrar alguns patrons a reconèixer la personalitat de la associació obrera, acabà per convertir-se en general, extenent-se fins a alguns serveys públics com l'alumbrat dels carrers.

Els fanalers esquirols al servey de la empresa del gas se veieren negres per encendre, devent practicar la seva tasca protegits per la força pública. El dimecres a la nit no bastà aquesta pera contenir a la multitud que atonant l'ayre ab el seus crits s'hi feu a cops de pedra. La guardia civil prengué peu de aixó pera carregar sobre'l poble, havent ocorregut alguna desgracia.

La serenitat qu'era molt gran en els primers dies de la vaga s'ha transformat en una forta sobreexcitació. Tots els treballs que s'havien practicat en sentit de buscar una avenensa entre patrons y obrers de moment han fracassat. La hermosa ciutat de Reus, joya del camp de Tarragona, presentava un aspecte molt trist.

Conatos de solidaritat ab els huelguistas reusencs hi ha hagut en alguns punts, entre ells Barcelona, ahont el diumenje passat, tot just alsada la suspensió de garantías, se celebrà un *meeting* en el saló del carrer de Ramalleras. Ja hi havia qui's figurava que la ciutat al dilluns se veuria novament envolta en el conflicte de una *huelga* general, y no faltava tampoch qui feya ab tal motiu els més negres presagis.

Pero apart de una *huelga* de tintorers, que no careix de importancia, no hi ha hagut res a Barcelona, que justifiqui las alarmas dels primers moments.

A Madrit han tingut també la seva *huelga* de carreters; pero aquesta no ha sigut promoguda pels operaris, sino pels amos de carros, qu' están en pugna ab l'ajuntament, a causa d'exigirlos aquest un impost de Ptas. 7'50 anuals per cada caballeria.

Els amos se negan a satisferlo, y suspenguieren las feynas en sech, havent durat la *huelga* dos dias; de manera que en dos dias de paralisació han perdut més de las set pessetas y mitja que l'Ajuntament els reclama.

Lo més sensible es que ab motiu de aquestas diferències més de 5,000 obrers, que no tenen res que veure ab ellas, varen quedar en vaga.

Mes al últim se vá creure convenient entrar en tractes, y 'ls amos, en tant duran las negociacions, han tornat a treure 'ls carros al carrer.

Las *huelgas* a Madrid, com si diguessim, al costat de l'olla, exposada a trencarse en moments de perturbació. En aquest concepte es de creure que'l conflicte dels carros se procurarà arreglar de una manera ó altra.

En quant a política, tot segueix com la setmana anterior.

Mentres en el camp republicà s' están efectuant grans treballs de aproximació, que no duptem se veurán coronats per l'èxit més complet, perque may com ara 'ls alenta l'esperit públich, las dos oligarquías monárquicas, cada una dintre de la seva esfera, no s' entenen.

L'encasillament dels candidats oficials y de al-

gúns de oposició dona lloch a grans disgustos entre 'ls ministerials. Cada districte es causa de una renyina. Cada vegada 's veu més clar que las imposicions del govern per ofegar la llibertat electoral, es en l'Espanya monárquica un mal que no té cura.

Els ex-fusionistas s' están *fontent*. Dividits y enemistats estavan al morir en Sagasta, pero quant més temps passa més s' enfondeixen las sevas diferències, adquirint un caràcter més agut els seus enconos.

Davant de aquesta eterna batussa dels ex-ministres, que son fins ara els únics que s' han pres pel seu compte arreglar el partit, alguns elements joves, principalment ex-diputats, han insinuat l'idea de prescindir d' ells, convocant una Asamblea que

obri ab completa independència. No es de creure que per aquest camí arribin en lloch. Ab las mateixas dificultats ab que topan els ex-ministres, y encare potser agravadas, toparán els representants de l'Asamblea, dat cas que aquesta arribi a constituirse.

El mal de tot aixó consisteix en que'l partit liberal de la monarquia está fa temps desarrelat del camp popular. Ha perdut la sava de las ideas y es arbre mort. Mentres visqué 'n Sagasta encare l'arbre tenia fruyts; pero avuy aquests se li han acabat, com li han caygut també totas las fullas, no quedantli més que las branques cubertas d' espinas, com més secas més agudas.

Al partit republicà li incumbeix aprofitarse de aquest desgabell. La llibertat democrática, tan necessaria a la vida pública moderna, com l'ayre atmosfèrich als pulmóns, únicament el partit republicà pot representarla y garantirla.

PEP BULLANGA

La joya del camp de Tarragona

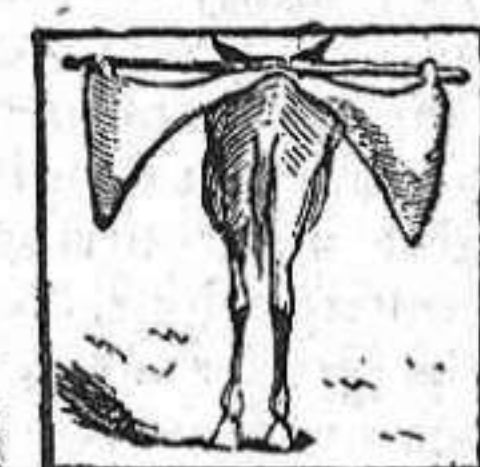

Días d' engunia.

Las próximas elecciones de Diputados a Cortes A BARCELONA

II

ELS REGIONALISTAS.—ULLADA RETROSPECTIVA

OTHOM sab com va naixer el regionalisme militant. Hi havia a Catalunya feya temps un moviment de opinió, provocat per alguns intellectuals, enamorats de la terra catalana. Més tart en una Asamblea convocada per D. Valentí Almirall y en el Centre català pel mateix D. Valentí Almirall organitzat, se pot dir que va pendre una orientació política el Catalanisme.

Seguían al Sr. Almirall alguns elements valiosos, que alentavan com ell ideas avansadas, no desmentint la seva procedencia del partit federal, del qual se separaren quan D. Francisco Pi y Margall vingué a Catalunya a propagar la idea del pacte sinalagmàtic, conmutatiu y bilateral, qu'ells consideraren poch práctic. Pero al separararse'n se mantingueren fidels en son amor a la Democracia, a la República y a las ideas avansadas.

Dintre del Centre català anaren a sumars'hi 'ls elements, més literaris que polítichs, qu' en el camp de la premsa representava *La Renaixensa*.

Algún temps després surgían entre abdós elements diferències, incompatibilitats de caràcter y aspiracions y discórdias que terminavan ab una sorollosa ruptura. Tant difícil es sempre sumar cantidades heterogèneas, quan se tracta d'empendre una determinada acció política. Els dissidents del Centre català contrariis a que'l catalanisme informés els seus actes en un criteri massa avansat, fundaren la *Lliga de Catalunya* baix una base amplíssima. Abominant de tots els partits qu'ells ne deyan madrileny y fugint com de la peste de tot contacte ab ells, la *Lliga de Catalunya* quedava oberta a tots els amants sincers de la terra catalana.

Era la seva una aspiració platónica, poch concreta y que no prometia resultats polítichs immediats. La seva acció política resultava més aviat negativa que altra cosa, en quant tendia a restar elements als partits polítichs militants. La *Lliga* empleà la seva activitat en organisar associacions, centres, agrupacions, que anava posant baix la direcció de una entitat que prengué'l nom de *Unió catalanista*. Al mateix temps convocava Congressos y Assemblies al objecte de concretar las doctrinas del Catalanisme. En un de aquests Congressos nasqueren las famosas *Bases de Manresa*.

Tot aquest treball de caràcter constituyent no era ni podia ser de aplicació immediata. Representava sols un' aspiració, poch práctica en nostre concepte, pero respectable per ser filla de conviccions sinceras, abonadas per altra part per una conducta irreprotxable. Els catalanistas havían sapigut posarse a cubert de las ambicions y concupiscencias que son la peste de la major part dels partits polítichs mili-

tants y de una manera especial dels partits monàrquics. Els seus homes no aspiraven a mangonejar en la cosa pública. Y fins per fugir dels perills del personalisme, estatuhien la no reelecció de les persones que havien desempenyat càrrecs en las Corporacions directivas, las quals, per més que s'haguessin distingit en aquells alts llocs, al terminar son comés tornaven a ser soldats de fila.

Encare avuy els elements de la *Unió catalanista* conservan aquestes honrades costums, que tant diuen en prò de son probat desinterés. Se 'ls ha de fer aquesta justícia.

**

El dimoni de l'ambició mal continguda, l'afany de llansar-se a la brega política y potser altres mòvils encare menos recomenables, induïren a alguns elements catalanistes a arrastrar a l'*Unió* pel camí escabros de las aventuras de la política militant. No poguentho conseguir promogueren una escisió.

Prompte 's veié que hi havia hagut intel·ligències y pactes secrets ab determinats elements polítics de marcada significació reaccionaria y clerical. El general Polavieja, qu' encare que tacat ab la sanch del infelís Rizal, estava llavors en las sevas glories, fou qui tragué de pila als catalanistes dissidents. Els reaccionaris el proclamaven *general cristiano*, y las institucions el cridaven a compartir el poder ab en Silvela, lo qual els venia de *perilla* als catalanistes dissidents, que al donar sos primers passos en el camp de la política práctica, se posaven en condicions de adquirir una gran preponderancia.

Y en efecte, 'ls sigueren concedidas no pocas ventajitas, no essent la menor d'ellas l'otorgació de l'arcabaldia de Barcelona al Doctor Robert.

Totas aquestas maniobras sospitosas las veyan ab marcat disgust els elements sans y purs del catalanisme. En una ocasió 'ls acomodaticis, ó siguin els aliats de n Polavieja, tractaren de adquirir la propietat de l'honrada *Renaixensa*, y ho feren ab tan mala ombra, ab tan poca consideració als serveys prestats a la causa catalanista pels redactors de aquell periódich y en especial pel Sr. Aldavert, que no pogué haverhi decorosament avinensa de cap mena. Ja en aquesta ocasió demostraren la grosse ría y la mala educació que havien de ser per sempre més la seva nota característica. Se pot dir que 'l ser grossers y mal educats els hi ve de naixement.

Impossibilitats de adquirir la *Renaixensa*, resolgueren transformar en periódich polítich diari una revista de caràcter literari y tendencias ultramontanas que feya temps venia publicantse ab el títol de *La Veu de Catalunya*.

Aquest periódich, ab honors de *libelo infamatori*, va ocupar desde 'l primer moment un lloch adequat junt al *Mestre Titas*, *La Barretina* y altres periódichs depravats y depravadors del bon gust y de la cultura. La seva arma predilecta ha sigut sempre la difamació, la mala fé, la murmuració, la formació de una atmosfera pestilent, contraria a la higiene moral de Barcelona. Si la nostra ciutat arribés a deixar influir totalment per aquest foc de infecció immoral, de ciutat europea que pretén ser acabaria per convertir-se en un mal poble de murmuradors y de xismosos.

**

Pero torném al punt interromput de la nostra ullada retrospectiva.

Semblava natural que havent rebut els regionalistas son principal apoyo de la situació imperant havien de mostrarseli agraïts. Podian no secundar la seva política; pero venian obligats quan menos a no crearli dificultats.

Donchs al contrari. Seduhits per l'afany de una popularitat bullanguera, de la qual se prometan molt, comensaren per mossegar la mà que generosament se 'ls extenia. No altra cosa significa la desdixada campanya que feren, induint als contribuents a resistir-se al pago de las contribucions. Per cert que quan els veyeren ficats a la presó resolgueren el conflicte valentes de un engany, que tal fou la promesa que 'ls feren de obtenir d'acort ab el govern el concert econòmic.

La qüestió era agitar; a riú revolt ganancia de pescadors regionalistas.

Y a l'agitació dels esperits varen fiar l'èxit dels seus intents. Una política sense escrúpuls, embustera y solapada es la que sempre han posat en joch.

Trobaren a la opinió impresionada baix el pés dels desastres colonials y 's proposaren apoderarse d'ella y en gran part ho conseguiren en lo que respecta a las classes neutras. Y 's veié l'escàndol de que homes que per haver pertenescut en cos y ànima als partits caciquistas tenian una gran responsabilitat en aquells desastres, se possessin, baix la bandera del regionalisme, al davant del moviment de protesta.

Sense més propòsit que sumar per aumentar el pilot, obriren banderí de recluta, arreplegant als fracassats de tots els partits polítics y acullint totas las ambicions defraudadas. Y ab un peu a la llibertat y un'altra a la reacció, mentres feyan l'aleta als federalis poch experts, que posposavan la República y la Democracia a una sospitosa autonomia, pactavan a cor obert ab els carlins, ab els integristas, ab tota la farda de la reacció y del clericalisme.

Tot hi cabia dintre del seu camp, com en la romana del diable, que segons diuen hi entran totas.

Apilotant sense escrúpuls, movent soroll sense fré y derrotant diners a mans plenas quan encare no hi havia hagut temps de garbellar y fer la tria; quan encare tampoch no s'havien posat a prova, ni en el Parlament ni en el Municipi, en una hora de sorpresa lograren guanyar las majorias en las anteriors eleccions de Diputats a Corts.

Afortunadament l'amalgama improvisada qu' en aquella ocasió constituí la seva força, es avuy la causa eficient de la seva debilitat, nunci de son definitiu fracàs. Las ventajitas se 'ls han tornat dificultats invencibles.

Ben clarament ho diu un sabi refrá de la terra: «Mal obrar no pot durar».

Y qu' es tal com dihem, procuraré posarho en evidencia la próxima senmana.

P. K.

Els obrers y la República

A LA GUERRA SOCIAL

ECARIAM de desconsiderats si deixessim de fernes càrrecs de un notable y extens article, que 'l semanari socialista del 31 de janer, dedica a LA CAMPANA DE GRACIA, en el qual, entre molts conceptes pera nosaltres en extrem afalagadors, fa justicia plena a la bondat de las nostras intencions.

No preteném entrar en discussió; sols alguns petits punts ens importa explicar, y aném a ferho ab la claretat y concisió possibles.

Nosaltres—y creyém que tots els republicans—no veyém ab disgust ni molt menos que 'ls obrers, atents als seus interessos de classe y obediets a las aspiracions del seu esperit alentin tendencias sociològiques, més ó menos prácticas y viables, que si ho son ó no be prou que ho demostrará en son dia l'experiencia: en tot cas, si alguna cosa 'ns dol, es que d'aquestas tendencias d'ordre purament especulatiu se 'n fassi algunas vegadas bandera de discórdia y d'odi en el camp del treball, y causa de divisions enconadas, per lo que sembla irreductibles.

Els del camp socialista empenyats en arribar fins a las ultimas conseqüencias del principi de la *igualtat*, y 'ls del camp àcrata que s'inclinan a portar també fins a la regió de la utopia el principi de la *llibertat*, deurien tenir en compte que aquestes dos principis, sisquera en l'ordre polítich, s'armonisan y 's compenetraran dintre de las solucions republicanas democráticas. Els dos y ademés el de la fraternitat foren proclamats per la Revolució francesa, y no hi ha, ni pot haverhi republica que no 'ls aclami y 'ls sostingui ab entusiasm, essent el punt inicial del nostre credo.

Aquesta devoció ja tradicional en nosaltres, es la millor garantia que poden desitjar els obrers, sense distinció de tendencias, de que la República es l'únic camp abonat pera l'creu de totas las idees progressivas. Las que resultin fecundas y prácticas de segur que prosperaran en un ambient propici y a plena saho de sinceritat; las que no ho siguin, del-

larán de germinar, emperó no sense produhir un gran be, perque tots els ideals, fins els més utòpics, donan sempre algun impuls al progrés humá, qu' es infinit.

Poch ens hauríam d'esforsar pera portar la convicció a tots els esperits sincers, respecte a las inmensas ventajitas que ofereix el sistema republicá democrátich sobre qualsevol altre sistema de govern en quant atany a las aspiracions de las classes obres, desde las més prudents, fins a las més avansadas. Qui dupti de aixó estarà ofuscat per un pessimisme, que extingeix la llum de la fe y de la esperansa, tant necessarias en els combats de la vida renyits en prò del ideal.

**

Pero avuy no es temps de anarse'n en teorías, sino de obrar.

Per una serie de circumstancias, qual enumeració fora molt llarga, Espanya es actualment dintre d'Europa, l'últim redolí de l'auea. Vol atribuirse als republicans una part de responsabilitat, per no haver sapigut prescindir durant molts anys de vicis inveterats y funestos, per no haver lograt concertar un acció ferma y resolta fins a acabar de una vegada ab tanta vergonya? Enhorabona. De tontos, cegos, insensats y poch previsors se 'ns podrà tatxar, may de malvats, ni d'explotadors. Y per ventura no mereixen iguals calificatius els que han fet tota mena d'esforsos per apartar al obrer de l'acció política?

Siguém justos y confessém tots las nostras culpas, que per fortuna no son irreparables. Sempre es temps pera rectificar errors comesos y emprendre un bon camí, quan aquest bon camí existeix.

Avuy ens el senyala prou, aquest camí, la vergonyosa reacció política, teocrática y burguesa de mal género, que s'ha anat formant y condensant en el nostre país y que a tots per un igual ens amenassa. La tenim al davant, pitjor encare, la respirém com un ayre empestat que 'ns envenena y 'ns asfixia: está com diluïda en l'atmosfera, y si no 'ns apresurém a combátrela y a desvanéixerla, estém perduts.

Llavors, l'obrer, més esclau que may del salari, més víctima que may de la tirania teocrática enfortida pel capitalisme iníquo y sostinguda per l'acció oficial personificada en el mauser, en els moments de treva que li dongui la desesperació, s'adonará del temps que ha perdut limitantse a desvariejar sobre las ventajitas de unas teorías sobre las otras. Y llavors també l'republicá, qu'estima per damunt de tot la llibertat, el dret, la justicia, la veritat y 'l be, podrà matar el temps recordant el que inútilment va perdre quan era hora de aprofitarlo, en determinar si tal jefatura era millor que tal altra, ó en si la República organizada en aquesta forma oferia teóricament majors ó menors garantias que organizada en una forma distinta.

Perque no pugui arribar aquest cas tan dolorós, despertém que ja es hora, a la llum clara de l'evidencia, y llansemnos units a l'acció, ja que a tots ens interessa per un igual sortir victoriosos. Per uns la República será un fi; per altres un medi; pero per tots es una verdadera necessitat. Y més necessitat encare es pera tota la destrucció dels obstacles cada dia més grossos que impedeixen el seu adveniment.

**

Opinant així, no hem d'encarir ab quin gust havém llegit en *La Guerra Social*, entre altres molts el següent párrafo:

«Con los republicanos todavía podemos luchar juntos, aunque no confundidos: hay algo de común que nos une a ellos.»

Vinguin, donchs, els elements que *La Guerra Social* representa, y confosos ó no confosos, bastará qu'estém units pera fer lo que tant convé, y qu'es avuy de una inminencia inapassable.

Y despüllíne ara y sempre de tot rezel, que no es exacte que 'l partit republicá haja entrat may en concommitancias ó pactes ab qualsevol altre element sociològich enemich ó adversari de *La Guerra Social*. Si alguna cosa hem fet els republicans ha sigut prestar el nostre concurs humanitari als que han sigut víctimas més de un cop de persecucions cruels, sanyudas y injustas per part de la reacció monárquica. Aixís ho farém sempre ab tot treballador, pertanyi al grup a que pertanyi, sense adulations, ni segonas miras, cedint sols a un noble impuls de humanitat y de altruisme. Si alguns ens han mostrat el seu agraïment, aixó no es cap pacte, y després de tot no fa més que honrarlos, y no ha de ser may objecte de preocupacions, ni molt menos de vituperis.

La conducta dels republicans respecte als obrers, ha de ser y será sempre de neutralitat simpática, en totas las diferencias que surgeixin y en totas las lluytas que s'entaulin dintre 'l camp de la sociologia. Y si la nostra intervenció pot disminuir ó minvar l'aspresa y la rancúnia de aquests combats, únicament ventajosos al explotador del obrer, la donarém sempre per ben empleada. Vegin, donchs, com res han de témer, sino pel contrari, alguna cosa poden esperar de la seva aproximació al camp republicá.

Un camp que no es nostre, sino de tots, es a dir, del poble enter. Y un camp, en fi, qu'estará lliure de la mala herba del caudillatje y del personalisme quan sigui l'esperit públich el que domini en absolut com sembla que ara per fi s'inclina a ferho, perque l'esperit de las masses s'inspira sempre més en las idees qu' en las personas.

En vigílas de una gran batalla, estém segurs que cap treballador deixarà de acudir al lloch que li senyalan a un temps el seu honor y 'l seu interés, davant de un enemich implacable y malvat.

P. K.

UN ESCRÚPOL

D'ensá que la Monarquía ens fa creixe cap per vall las ministerials poltronas sempre solen ocupar nulitats ab l'ex-movible davant del lastre deixat en holocaust del abdómen que demana menjar.

El que no es ex-miliciano

resulta sé' ex-liberal
ex-conservadó ex-demócrata
ex-carlí ex-republicá
pro per mí, ho dich ab franquesa
tots son ex... quin fástich fa...

J. COSTA POMÉS

B motiu de la *huelga* de Reus va celebrarse diumenje a Barcelo-na un meeting de solidaritat.

La circumstancia de que 'l representant de l'autoritat prengües notas dels discursos que 's pronunciaren, quals notas han sigut enviadas als tribunals de justicia, 'ns priva en absolut de fer comentaris a alguns dels discursos de tons molt vius que 's pronunciaren.

Que no hem de ser nosaltres els qui, en semblants cassos, secundin directa ni indirectament l'acció repressiva de l'autoritat.

**

Pero de totas maneras y parlant en tassis general, sians permés fer algunas observacions als habituals oradors que acostuman a pendre part en els meetings obrers.

Generalment, tal vegada a impuls de la exasperació quan no per altres motius menos sincers, acostuman a forsar la nota sense lograr cap resultat positiu, ni entre 'ls operaris que massa saben alló del ditxo: «Qui amenassa y no pega per bestia queda», ni entre 'ls mateixos burguesos que a copia de sentir exageracions ja no 'n fan cas. Més aviat se 'n aprofitan calculadament per fer veure que s'alarman y inclinar a las autoritats a pendre certas midas contrarias a la llibertat y al dret del obrer, com per exemple la suspensió de las garantias constitucionals.

Perque no 'ls hi ve poch bé tenir las garantias constitucionals suspesas y poder dictar la llei als esclaus del salari!

**

Si aixó tinguessin en compte els oradors de *meetings* obrers no buscarian ab tant afany l'aplaus momentani de la multitut, sense mirar si al ferho proporcionan armas als enemichs de las classes treballadoras.

L'energia no está renyida ab la prudencia. Y millors resultats s'obtenen sempre ab las intencions ben encaminadas, dirigidas a un fi práctic, que no ab paraulas que de paraulas no passen, y qu'explotadas pels enemichs del obrer li poden produhir resultats funestos.

Y res més per avuy, a no ser que digném com els castellans:

—Al buen entendedor, salud!

Els estudiants catalanistas han organizat un Congrés universitari, dihent que prescindirian en absolut de tota tendencia política y de tota manifestació religiosa.

Y en efecte: ab tot y tractarse d'assumptos d'ensenyansa van abstenir-se de invitar als Centres y associacions en las quals hi figuran escoles de idees avansadas, sols per professorarlas, y ser aquestas distintes de las catalanistas.

Y avants de obrir las sessions van esponjarse ab la benedicció que 'ls hi va enviar el bisbe de Perpinyá.

De manera que 'ls tals escolars catalanistas ó no saben lo que 's diuen, ó no poden amagar encare que vulguin las sevas tendencias reaccionarias y clericals.

Fins ara 'l rey de las húngaras mantenía entre 'ls seus partidaris l'esperit bélich més ó menos atenuat; pero desde ara ha tingut a bé marcarlos una nova orientació.

Actualment els invita a pendre part activa en las eleccions. En lloch del fusell la papeleta electoral. En comptes de la montanya 'ls comicia. Aixó es treure'ls del seu ambient; aixó es matarlos.

Té, donchs, més rahó de lo que sembla, quan els diu: ¡A las urnas!

Perque las urnas electorals han de ser pel partit carlista las urnas funerarias. El que li fican no 'n surt may més.

En Canalejas ha pronunciat un discurs de tons democrátichs a Alcalá; pero ha continuat declarant-se monárquich.

Sembla mentida que un home com en Canalejas se dediqui a perdre 'l temps aixís. Mentres sigui democrata, lo qu' es las institucions no 'l cridan. Si alguna vegada 'l cridan será ab la condició precisa de que deixi de ser democrata.

Aquesta es la sort que han corregut tots els que s'han aventurat pel mateix camí: en Martos, en Becerra, 'l mateix Sagasta.

La monarquia y la democracia, per lo que respecta a Espanya, son absolutament incompatibles.

En molts punts d'Espanya se celebran meetings de protesta contra las condemnas de ignocents en el procés de la *Mano negra*.

Aquell procés va ser per lo vist el precursor del de Montjuich.

Precisa que tots els amants de la justicia concertin l'seva acció, fins a lograr que 's reparin las conseqüencias de un error judicial ó tal vegada de alguna cosa pitjor.

Si l'opinió pública s'empenya en que 's fassi llum, la llum se farà, y llavors se podrà veure ahont se troba la verdadera má negra.

L'Avi Brusi, escriptib ab la ploma de n Teodoro Baró, reconeix que 'l carro de la política está atascat, produhint el fet una gran confusió «pues el atascamiento revela que el gobierno carece de pensamiento concreto; de lo cual resulta que no hay quien sepa a que atenerse, y que el país se pregunte

Las nostras carreteras

DEDICAT AL SR. MONEGAL

—¡Me cag.....! ¡Después dirán si 'ls carreters renegan!...

«¡Qué espantosa soledad!»

Pels liberals es carlina.
pels carlins, una embustera:

si ni aquests ni aquells l'amparan,
a la Perdiu ¿qué li queda?

La qüestió de Roma

—Per mí no vaji depressa, senyor Abarzuza. ¡Estudihi, estudihi las notas ab tota calma!

si continuarem la marcha ó nos quedarem donde estamos.

Aquest es l'estat de la situació política actual, reconegut y confessat per un dels més grans admiradors de 'n Silvela y en Maura.

S'han compromès aquest parell a fer la revolució desde dalt, y ara resulta que's troben encallats y sumits en la major confusió. Y la revolució desde dalt queda per fer ¿no saben per qué? Senzillament perquè no's poden moure. Si's moguessen se 'ls trencaria la soperla!

La comunicació enviada desde Espanya al Comité constituhit á París pera l'erecció de una estatua á Ernest Renan, es molt eloqüent. No sols s'encomia al gran escriptor, sino que ademés se consigna lo següent:

«Pero nosaltres tenim altres motius més poderosos pera glorificarlo: ell no vacilá en sacrificar la seva tranquil·litat á la seva conciencia; opòstata pera la necedat y l'enveja, signé pera nosaltres l'«pòstol» y en ell saludem una de las més brillants antorxas que la Fransa, com gloriosa avansada, agita davant del obscur problema de la vida y de la llibertat.»

Firman la comunicació l'Echegaray, en Salmerón, en Cajal, l'Adolf Posada, en Lluís Morote, en Joseph Canalejas, en J. Francos Rodríguez, en J. J. Morote, en Pérez Galdós y l'Octavi Picón.

Encare tenim homes eminents que arrostran la reacció ultramontana y en un moment de compromís donan la cara. Rebin la nostra felicitació.

MOLLERUSA, 27 de janer

Son moltes las queixas dels vehins respecte al servey del arrendatari de las carns. La qualitat d'aquestes no pot ser més inferior; aixó no vol dir que 'ls que l'protegeixen no's menjin els bons talls. Ademés, es sapigut de tothom que l'esmentat arrendatari, tenint l'obligació de matar el bestia en el lloch corresponent de la població, fa portarse la carn morta d'un poble vehí.

¿Per qué se li permeten tals abusos? Senzillament perquè 'l seu monopoli está constantment protegit pels cacichs de casa nostra. Per aixó els obrers han de comprar pellerings carats y dolentas... Ja se sab, el pobre té de rosegat l'os!

CONESA, 30 de janer

El nostre ensotanat interí está passant una cangulitís y uns cuuchs de mil dimonis. Es el cas que mentres el senyor mestre's trobava ausent en virtut de llegítima lli-

cencia, el tal mossén va permetres la llibertat, segons espontáneas declaracions dels mateixos deixebles, de procurarse las claus de la escola y donar classes als noys al objecte de inculcarlos una ensenyansa mes catòlica de la que havían rebut del seu professor. Aquest fet, que ja demostra la *sans facon* de un capellá que s'atribueix una autoritat que no té, en condicions punibles, va acompanyat de la desaparició de alguns objectes de valor que formaven el material de la escola. Inútil dir que el mestre, al tornar, lo primer que feu va ser citar al espavilat ministre de Deu davant del jutje.

Per aixó dihem que 'l nostre ensotanat no las té totas.

Y ara, que santa Quiteria 'l guardi de un mal major; y que's torni á embolicar en cosas que no son de la seva incumbencia.

LLANSA, 1.º de febrer

Se 'ns ha dit que l'arcalde de Port de la Selva ha fet fer un pregó amenant ab multas y calabossos als blasfemadors. Han de saber que 'l tal subjecte es reaccionari y que, per lo tant, parla per boca dels sotanas. Un altre arcalde, tipo com ell, també va empaytar ab mals modos á un pobre home que cantava unas coplas satíricas pels carrers d'aquella població. ¡Ja us diu que lo disfrutan de unas autoritats ben carrinclonas els pacífichs vehins de Port de la Selva!

AMER, 31 de janer

Tenim en aquest poble dos metjes, pero moltes vegades, dels dos, no se'n troba ni un per medicina. Son molts els dias que un d'ells se'n va á Girona á visitar... una taula de tresillo molt coneguda, y l'altre se'n va á seguir món per aquí als pobles del voltant, aprofitant el *passé del carril*, ja qu'els dels que van per tot d'arrós. ¿Sembra que ab un parell de doctors hauríam d'estar molt ben servits? Donchs, *nanayans*... Dels dos, l'un se diu carca y l'altre liberal, pero, en servir malament y en cobrar las medicinas carats, tots dos están á la mateixa altura de idees.

OLOT, 2 de febrer

Diuen que passat la companya dramática que dirigeixen els senyors Soto y Guillot posá en escena el popular drama *Electra*, que obtingué un grandió exit, mostrant-se el públich que omplia de gom a gom la sala del teatro, delirant d'entusiasmisme y obligant á l'orquestra distintas vegades á tocar la *Marsellesa*. Va resultar un acte de verdadera transcendencia per sa significació despertant l'esperit lliberal d'aquesta vila.

RUBÍ, 27 de janer

Es el senyor Morgades home de tanta modestia, que sols per haver donat jo á conèixer el seu nom en la meua última correspondencia ha tingut un disgust de cent mil caballs de forsa. *Nada menos* que 50 duros diuen que dit senyor donaria per saber quí sochi! ¡Bufo!

Li valdria mes al Sr. Morgades emplear dita cantitat en missas destinadas á estalviar á la seva ánima uns quants dias de purgatori, que segurament li imposará 'l porter del cel per aquella condemna injusta, que estan en funcions de fiscal, fulminant en certa ocasió contra 'l president de la Cooperativa, que havia sigut agredit per determinat estrafalari subjecte.

Si li quedés un sobrant, podria dedicarlo á la compra d'una altra Verge, baix la protecció de la qual podrian

posarshi tots els matuturs de Rubí, inclús aquells que tiran tiros contra 'ls pobres buruts.

¿Ne coneix alguns, vosté, Sr. Morgades y companyia? Si 'ls del gremi arribessin á descobrirne algun, jo, en premi vos diria qui sochi. ¡Apa brillo, donchs!

LA SINCERITAT ELECTORAL

STÁ molt ocupat, don Francisco?

—¡No; endavant, endavant! Ja sab que per vosté sempre ho deixo tot.

¿Qué hi ha de nou, amich Maura?

(Arxant molt, pero molt, la veu:)

—Hem de parlar seriament sobre l'assumppte de las eleccions.

—¿Respecte á qué? ¿No está ja tot parlat dias há?

—Sí, senyor; y segurament deu recordar lo que havíam convingut. ¿Té present lo que al despedir-nos vaig dirli? «Senyor Silvela, en materia d'eleccions exigeixo molta sinceritat. A la més petita violació que d'aquest sagrat principi observi, deixo 'ls trastos y plego desseguida.» ¿Vam dir aixó ó no vam dir aixó?

—En efecte. Y crech que lo qu'és fins ara...

—¡Oh! Fins ara no vol dir res. ¡Com que las eleccions encare no s'han comensat!... ¿Seria verdadera-ment graciós que ja fessim trampas avans d'anar á las urnas!

—¿Y donchs?

—Ja veurá; jo soch mallorquí, y á la meua terra fem sobresada, pero no fem embuts. Vinch aquí perquè han arribat als meus oídos una pila de notícias que m'han esgarriat.

—Explíquis.

(Cridant molt:)

—M'han dit que, faltant á lo que havíam convingut, vosté encasilla.

—¿Jo?

—Sí, senyor. M'han dit també que á tots els seus nebots, cosins, cunyats, parents, amichs y coneguts els ha promés un' acta.

—Permetim...

—Igualment m'han dit que, invadint atribucions que son exclusivament mevas, escriu vosté á gobernadors, arcaldes, presidents d'audiencia y personatjes influents de diversas provincias, recomen-antlos tals ó quals candidats y significantlos que, costi lo que costi, es necessari que 'ls fassin sortir de las urnas... ó d'allí ahont sigui, perquè puguin venir á las Corts ab l'investidura de diputat.

—Li asseguro que...

—Per fi, sé que vosté se'n ha anat de la llengua, fins al extrém d'arribar á pronosticar que tindré majoria; una majoria forta y numerosa y adicta al govern com cap ho hagi sigut.

—¿Y que vol dir que no la tindré?

—Lo que vol dir es que aquestas cosas no's pensan, ni's diuen, ni molt menos se fan. ¡La sinceritat, la sinceritat avans que tot!

—Pero escoltim, senyor Maura...

—¡No escolto res! Vull, reclamo, exigeixo qu' en la próxima lluyta electoral el govern no's bellugui gens ni mica, ni fassi en lloch la menor pressió. Hem convocat al cos electoral; l'hem cridat noble, lealment, de bona fe, y ell es qui ha de donar el triunfo á qui 'l mereixi. La nostra missió en la batalla del sufragi ha de ser únicament contemplarla creuhat de brassos y fer cumplir la ley, res més que fer cumplir la ley.

(Una mica nerviós:)

—¿Ja ha pensat vosté en las conseqüencias que l'extrema aplicació d'aquests principis podria portar?

—El cumpliment de la ley may pot portarlas dolentas las conseqüencias.

—Consideri que 'l govern té debers sagrats...

—Més sagrat que la ley y la justicia no hi ha res.

—¿Y si, duhent la nostra sinceritat al extrém, el cos electoral se 'ns gira d'esquena?

—¿Y qué?

—¿Y si las oposicions ens derrotan?

—¿Y qué?

—¿Y si 'ns vé á las Corts una majoria enemiga, que á la primera sessió 'ns obliga á dimitir?

—¿Y qué?

—¿Cóm y qué? ¿Fins á aquest punt arriba la seva indiferencia?

(Ab veu de tró:)

—¡No es indiferencia, senyor Silvela! ¡Es respecte á la ley; el més sant, el més digne, el més august de tots els respectes!... ¿Vol vosté situació més hermosa que la d'un govern que cau per amor á la sinceritat?

—De manera que...

—Que ó's procedeix en las eleccions ab tota honradés, ó no conti ab mí.

(Ab verdadera consternació, poch menos que plorant:)

—Senyor Maura, per Deu!... Calmis, mediti, reflexioni...

(Baixant repentinament la v u:)

—¡Psst!... No s'alarmi d'aquest modo...

—¿Qué vol dir?

(Parlant encare més baix:)

—No comprén que aixó que hi fet no es més que una comedia?

—¿De veras?

—¡Es clar, home! Al entrar aquí, hi vist l'antessala plena de gent qu'está esperant que vosté li dongui audiencia. Tot lo que jo acabo de dir, aquesta gent ho ha sentit y demá ho repetirà per tot' Espanya. ¡Calculi si'n farán d'efecte unas declaraciones tan bonicas!...

¡Ah! ¡Magnífica maniobra!... ¡Quin talentarrol!... Vol dir que quan arribi 'l moment de *traballar*, vosté, per la seva part...

(Donantli un carinyós copet al ventre:)

—¡Fugi, home! ¿Que som nens aquí?

FANTÀSTICH

¡R. I. P.!

¡Pobre partit fusionista!
Tants tips que's va fer de tall,

y mireu al cap-de-vall quina agonia mes trista!...

Disolta tota la host, consumit, la caru flaca, ni un céntim á la butxaca, ni un consol, ni un pa á la post, ¡jegt sobre 'l coixí, els magres brassos penjantli y la multitud cridantli: «¡De setze, de setze 'l vil!...» ¿Pot darse major afront per un partit avesat á menjar capó trufat?... ¡Lo que som en aquest món!

Ab tot, lo que té mes gracia es que quatre testaruts, sens dupte no convensuts de sa tremenda desgracia, perque's bellugan actius fent l'últim suprem esforç, á pesar de veure's morts, s'empenyan en que son vius.

¿Vius vosaltres? ¿Vius uns guetos que teniu ja 'l nom á trossos y se us poden contá 'ls ossos lo mateix que als esquelets? Per memos y pocas soltas, si mossén Será visqués li diria que vingúes á cantarvos las absoltas. No, senyors: armá una junta de mortas reputacions y convocar reunions que sempre acaban en punta; treure un esquitx de programa, tan pessimament teixit que ni serveix pel urdit ni s'aguanta per la trama; volgué engrésca á la nació y lograr sols ferla riure, aixó, senyors meus, no es viure ni Cristo que lo fundó.

Aixó, judicant la cosa ab molta benevolencia, es apurar la paciencia ó senzillament fer nosa.

Mort el tíu del tupé que va incloureus en sas llistas, aquí, coreats fusionistas, ja no heu de ser may mes ré.

El vostre únic llaç d'unió ¿quín era? No feu el raro, que no hi ha per qué amagarho: era 'l turró, 'l sant turró. Entrá al rebost nacional y atracarvos de valent era 'l vostre pensament, el vostre hermos ideal.

La Farca ha tirat en l'ayre del pressupost l'antich niu. ¡Tot ho heu perdut! No teniu ni turró ni turronayre. Y lo pitjor, caballés, ¡aixó, aixó es lo mes terrible! es que resulta impossible que 'n torneu á llepar mes. L'Exit, que de tot se cansa, ja ab son dit precipitat per vosaltres ha trassat el *lasciate ogni speranza*. Heu perdut els drets y 'ls torts á la sopa codiciada; vostra missió está acabada, sou tan morts com tots els morts.

En aquestas apreturas, ¿qué vení á exposá idees, ni pensá en crida assambleas ni en discutir jefaturas? Criden, y ningú 'n fa cas; us poseu á sincerarvos, y 'l país al escoltarvos se tapa orelles... y nas.

¿Per qué bregar? ¿Qué 'n trayen de xerrar y apilar mots, si en resúm ja heu fot á tots? ¿No sou morts? Donchs ¿qué esperen? Encenguenos l'últim ciri, feu un petó á la quixalla, cubriuvs ab la mortalla y larri, cap al cementiri!

C. GUMÁ

'emperador del Marroch ha contractat un empréstit á un grupo de banquers espanyols, entre 'ls quals s'hi conta 'l Marqués de las Cinquillas.

¡Que Mahoma li premihi en l'altra vida, per si Sant Pere li tira

la porta pels nassos!

Y encare hi guanyará perquè 'l Paradís dels mahometans rublert de gatxondas huris ha de ser molt mes divertit que 'l Cel dels cristians atapahit de benaventurats y de beatas farineras.

Els carlins están enfutismats contra 'ls perdigots. En las passadas eleccions els de la boyna els hi van donar massas d'electors y rondas de trabucayres, rehent en cambi dos ó tres llochs á la Casa Gran per altres tants clericals. Ab aixó sols varen contentarse.

Pero ara, en expectativa de las próximas eleccions de diputats á Corts no 'ls hi volen donar res, ni tant sols incloure al carlí Vázquez Mella en la candidatura regionalista. Y 'ls carlins indignats y ab rahó, han dit:—Vaja, prou comedias —y 'ls hi han arrencat la careta, y fins pell de la cara y tot, tan forta ha sigut l'esgarrapada.

La Veu cada día mes enragollada, ja ni sab lo que's barboteja. Aliats els perdigots ab els carlins, perden forsa entre 'ls elements regionalistas qu'encare presumen de liberals. Entenentse ab aquests, s'indisposan ab els carlins, ab els ultramontants, ab els clericals, ab un sens fi d'elements que 'ls hi donavan forsa. ¿Cóm sortirse de aquest compromís? No tenen mes remey que anar recitant els següents refráns, una mica adobats, que 'ls hi dedi-quém, perque's entretinguin:

A las penas punyaladas y bons tragos... de bilis. Mes prompte es atrapat un perdigot que un coix.

El restabliment de las garantías á Barcelona

—¿Vol créure'm, amich Maura? No ho desi massa fondo tot aixó, porque 'm sembla, 'm sembla... que aviat ho haurém de tornar á fer servir.

Al cul del sach se troban las ortigas.
Qui sembra vents, recull costipats.
Tant y tant va 'l regionalista á la font, que al últim li trenquen el cantí.

Y per acabar un que val un imperi, per lo mateix que marca la situació y 'l porvenir dels perdigots en l' actual moment històric.
Tots els camins portan á ca 'n Tunis!

Encare que 'ls carcundas y 'ls perdigots no han fet fira á Barcelona, en alguns districtes de fora s' entenen de alló millor.

Aixís á Tremp presentan á un tal D. Lluís de Cuenca y de Pesino, qu' entre altres mèrits, té 'l de haver sigut secretari de 'n Savalls, quan el tigre de Catalunya omplia de horror á la terra ab l' espectacle de las sevas maldats.

Encare que 'ls perdigots no cantan aquest mèrit del seu protegit, convé que se sàpiga.

Per fi sembla que á Muley Abd-el-Assiz las cosas li pintan una mica millor. Apurat se veyá pera resistir la formidable empena dels insurrectes; pero ha jugat la diplomacia, y sobre tot han corregut els diners, y ha comensat á obtenir una gran victoria.
L' esperit de 'n Martínez Campos, que al Edén si gui (no al Edén-concert, sino al Edén moro) deu haver inspirat als concellers del emperador.

Per cassar insurrectes, res millor que tirals'hi ab perdigons de plata. Lo mateix á Olot que á Fez. Está probat.

A Ciudad-Real va ensorrar-se 'l ráfex del campanar de un convent, foradant el sostre, y cullint al desso-ta á una religiosa que quedá morta instantáneament y á dos novicias que 'n sortiren feridas de molta gravetat.

Aixó vol dir qu' es una gran cosa tenir confiança en Deu; pero qu' es encare millor adobar las esquerdas... porque quan hi ha esquerdas, la Providencia no está per rahons, y 'ls campanar s' ensorran.

En Sánchez Toca, que semblava voler corretgir els abusos de la Marina, acaba de restablir els sobresous que pochos días avants havia abolit.

Sempre m' havia figurat que succehiria aixís: en Sánchez Toca se distingeix mes per la llargaria del seu nas, que per l' extensió de la seva energia.

La resolució ministerial ha sigut sancionada ab un ápat en el que hi han pres part el ministre y 'ls marinos.

Podrém no tenir barcos útils; pero tenim barcos-fondas, y en Sánchez Toca no se 'n ha sapigut estar: al últim ha anat á bordo á menjar galeta.

Llegeixo:
«Se ha firmado un decreto concediendo honores de infante de España, al fruto que lleva en el vientre, la princesa de Asturias.»
Cosas de la monarquía.
No en va diuhen els seus partidaris, que té la gracia de Dios.

Un magnat que 's cansa de ser un home diferent dels altres: l' arxiduch Eugeni, germá de la ex-reina regent d' Espanya.

El qual, haventse enamorat de una plebeja y desitjant casars'hi, se disposa á renunciar á tots els honors y preeminencias que s' oposan á un matrimoni desigual.

Decididament, l' amor es un gran revolucionari!

El partit liberal ha quedat dividit en quatre grups: el de 'n Montero Rios, el de 'n Moret, el de 'n Canalejas y el dels indefinits.

Dirse podrá que no está en situació de ocupar el poder; pero no podrá negarse que á lo menos ho está en la de ballar uns rigodons.

Per exèrcit ben montat
els dels pobres sagastins:
generals, ne té á dotzenas;
soldats, no més dos y mitj.

El ministre de Marina
va progressant de valent:
de virar y arriar velas
diu que ja 'n sab d' alló més.

Lo qu' es jo may li dich Maura
al més astut dels ministres:
coneixent el joch que 's porta,
prefereixo dirli *Miura*.

Notas al Vaticá van,
notas del Vaticá venen...

y aixís ens aném fent vells
y ¡visca la gran comedia!

A la puerta de las urnas
no me vengas á llorar,
que ab encasillats ó sense,
de tupins no 'n sortirás.

L. WAT

Á LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—Mer-ce-ne-ta.
- 2.ª ANAGRAMA.—Paula—Palau.
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—Lo prestidigitador.
- 4.ª GEROGLÍFICH.—Per un mes ó menos es igual.

Ha endevinat totas ó part de las solucions del número passat el caballer: Ex-barba-rós.

XARADA

—¿Ahont vas total aixís
ensenyant las dos-primera
rodejada de galans
qu' enganyarte sols pretenen
y tú jove y innocentona
¿sos instints no descubreixes?
Retirat, creume, bufona,
descubreix ta dos-tercera,
ves á posarte un vestit
de dona honrada y decenta.

J. FARRÉS GAIRALT

TRENCA-CLOSCAS

D.ª MARIA FUNOLL

DE TIT

Formar ab aquestas llettras el títul d'

SALVADOR ROIG

CONVERSA

—¿Qué esperas aquí, Ricardo?

—Lo teu amich Pere, que ha de arribar del seu poble.

—¿De quín poble es?
—Els dos ho havém dit.

A. VITALLA

GEROGLÍFICH

III
IX
+
IIIT
RIM
EEE

JOSEPH GORINA ROCA

CORRESPONDENCIA

Caballers: Un devot acèrrim, S. R. Ribas d' E. C. Un frenolench. Menja Figs, J. Montserrat, Joan Catau, En Xiribias, R. Aregall, Un propietari, Anidoc Ogaitnas, Ll. F., F. V. R., Manu, S. C. G., Ll. A. E., C. del T., Masico, G. Busquets, Gat y Gos, Un taberné dels encantats y Joseph Batista: No podém fer servir res.

Caballers: F. Joanet, J. Bebé, J. Gorina R., O. Sh., A. Vitalla, Ll. Carbó C., Quimeris Pujol, T. Rusca, J. Bosch y Romaguera, J. Massó A. (Xeripa) y Maria Rocablanca: Gracias per lo que 'ns envian.

Caballers: Joan B.: No sabem qui 'n tindrà la culpa. Nosaltres ens adherim á totas las bonas causas.—Joanet: Es poca cosa.—J. T. y M.: No pot anar.—Un republicà: El fet es de poca trascendencia.—F. Rovira: Lo que no vá es que no serveix ó que no hi cub.—C. G.: No es género pels nostres semanaris.—J. S. y P.: Es flux y mal girbat.—J. Costa y P.: Mil gracias pel paquet.—G. Peracof y Ras: Fixishi bé y veurá que hi ha una colla de ripis.—G. Güick: Hi ha certa poesia, pero també hi ha certes incorreccions.—Un Frenolench: No arriban.—Nas de pruna: Mirarém de aprofitar algo.—Pepet: Ha perdut el temps miserablement. Ho sentim ab una mica més de tota l' ànima.—P. Pito: No serveix res de lo qu' envia.—Ayguadé y Montserrat: No sabríam qué ferne. Un altre día será.—Apotacarit: No sabríam qué tenirse'n de sentir de tan frescas!—M. de C. (Cádiz): Molt bé, molt bé...—J. Llobet: Aixó de quan mas mans s' enllassin ab la seba... ¿qué vol que li digui?...—Lluís G. Salvador: Gracias; anirà bona part.—Sospedra: No va de cap manera.—Andresito: Llargueja una mica massa, pero, en ff, veurém.—A. Talavera: Es impossible; per aquest camí no farém res.—Sisquet Maco: No está gens cuidada.—Padri Drapayre (Reus): Si no ho pot fer vosté mateix, y ho fa fer á un altre, no hi fa res, no vé d' una pela: envihi 'l compte.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8

Tinta Ch. Lorrilleux y C.ª